

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Y Grŵp Newid Hinsawdd a Materion Gwledig
Climate Change and Rural Affairs Group

Gofynion Ansawdd Datblygu Cymru 2021 Mannau a Chartrefi Prydferth

(WDQR 2021)

Atodiad Cwestiynau Cyffredin

Rhagfyr 2023

CEFNDIR

Un o brif argymhellion yr Adolygiad Annibynnol o'r Cyflenwad o Dai Fforddiadwy yw y *"Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu safonau syml cyfunol newydd ar gyfer cartrefi newydd A106 ac a gaiff cymorth grant. Dylai'r safonau newydd fod yn haws i'w defnyddio ac ni ddylai unrhyw ofynion wrthdaro."*

Fel ymateb i'r argymhelliad hwnnw, lansiwyd y safon ansawdd tai "Gofynion Ansawdd Datblygu Cymru 2021 – Mannau a Chartrefi Prydferth" (WDQR 2021) ym mis Gorffennaf 2021 oedd yn gosod gofynion ansawdd newydd ar gyfer tai cymdeithasol, yn seiliedig ar hyblygrwydd, gofod a chynaliadwyedd.

Cytunwyd y dylai WDQR 2021 gael ei adolygu'n amlach na fersiynau cynharach o safonau tebyg, fel yr hen Ofynion Ansawdd Datblygu 2005 (DQR).

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi bod yn edrych ar WDQR 2021 yn gweithio dros y ddwy flynedd ddiwethaf ac wedi dod i'r casgliad nad oes angen fawr o newid arni iddi allu cefnogi amcanion y polisïau diweddaraf. Er hynny, mae cwestiynau wedi codi ynghylch sut mae'r safon yn cael ei defnyddio, ac mae'r Atodiad hwn yn eu hateb.

CWESTIYNAU AC YMATEBION

Gan gyfeirio at Ofynion ac Atodiadau WDQR 2012

GOFYN 1(a)

Cwestiwn

A oes cyngor ar gael ar gyfer y sector cyfan ynghylch dadansoddi costau oes gyfan a gwerth am arian?

Ateb

Mae Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS) wedi paratoi cyngor proffesiynol o'r enw "Life Cycle Costing" (argraffiad cyntaf, Ebrill 2016). Mae'r canllaw'n esbonio beth mae costau cylch bywyd a chostau oes gyfan yn eu golygu. Mae RICS yn cyfeirio hefyd at werthuswyr cylch bywyd eiddo.

GOFYN 1(b)

Cwestiwn

Fedrwch chi esbonio beth yw'r taliad chwyddo o 10% yng Nghanllawiau Costau Derbyniol (ACG) y Dull Adeiladu Modern (MMC)

Ateb

Mae taliad chwyddo o hyd at 10% ar gael ar gyfer cynlluniau sy'n gallu profi eu hymrwymiad i ffurf dderbyniol ar y MMC

Dylid ystyried bod cartrefi sy'n cael eu hadeiladu trwy MMC yn cynrychioli 'newid technolegol sylweddol' – rhaid i hynny olygu mwy na dim ond ymgorffori elfennau sy'n cael eu cynhyrchu fel arfer oddi ar y safle. Nid yw fframiau pren traddodiadol MMC Categori 2 (fframiau sy'n sgerbwd i'r strwythur yn unig) yn cael eu hystyried yn ddigon o 'newid technolegol sylweddol' ac o'r herwydd, nid ydynt yn gymwys am daliad chwyddo ACG yr MMC.

I fod yn dderbyniol, bydd angen i'r fframiau Categori 2 fod yn "baneli cymhlethach" gyda gwaith ffabricadu wedi'i wneud yn y ffatri ar y ffrâm sgerbwd, megis leinin ac inswleiddio. Er bod fframiau sydd wedi'u panelu'n llawn yn cael eu galw'n fframiau â phaneli caeedig ("closed panel"), dylid nodi bod gweithgynhyrchwyr yn aml yn cyfeirio at "baneli cymhlethach" sydd ag elfennau wedi'u gosod yn y ffatri ar un ochr y ffrâm fel fframiau "paneli agored". Mae'r rheini'n dderbyniol.

Er bod Llywodraeth Cymru'n annog adeiladwyr i ddefnyddio pren yn effeithiol ac er osgoi amheuan, caniateir defnyddio deunyddiau heblaw am bren mewn MMC a'u gweithgynhyrchu oddi ar y safle.

GOFYN 1(c)

Cwestiwn

A oes arweiniad ar gael i helpu i gyfrif carbon corfforedig, ar gyfer y senario “fel y byddai wedi'i ddylunio” a senario'r adeilad gorffenedig?

Ateb

Mae RICS wedi cynhyrchu safon ar gyfer Asesu Carbon Oes Gyfan (WLCA) (Ail argraffiad) sy'n cael ei chydabod gan y maes adeiladu fel safon cyson a chywir ar gyfer mesur carbon. Bwriedir y safon ar gyfer gweithwyr proffesiynol, er mwyn iddynt allu bodloni gofyn eu cleientiaid trwy fesur a rheoli allyriadau carbon mewn ffordd ddibynadwy a chyson.

GOFYN 1(d)

Cwestiwn

Pa “cynnig amgen” sy'n dderbyniol i gydymffurfio â Gofyn 1(d)?

Ateb

Os yw'r “cynnig amgen” yn ddi-danwydd ffosil ac y gellir profi ei fod yn lleihau'r galw am ynni yn unol â “Hierarchaeth Ynni” Polisi Cynllunio Cymru, bydd y sgôr SAP (y Drefn Asesu Safonol) a geir yn dderbyniol at ddibenion craffu technegol a'r Grant Tai Cymdeithasol.

Yn ymarferol, bydd hynny fwy na thebyg yn golygu defnyddio gweithwyr proffesiynol â'r cymwysterau addas i ddylunio a modelu perfformiad adeilad gan ddefnyddio Pecyn Cynllunio Tŷ Goddefol (PHPP)/AECB i ddangos bod galw'r adeilad am ynni wedi'i leihau i lefel foddhaol yn unol â pholisi cynllunio Llywodraeth Cymru. Byddai gweithwyr proffesiynol addas yn cynnwys Dylunwyr/Ymgynghorwyr Tai Goddefol Ardystiedig neu ddylunwyr/ymgynghorwyr sydd â phrofiad o ddefnyddio'r PHPP.

O gyflwyno cynnig amgen o'r fath, byddai disgwyl y byddai ar adeilad PHPP angen 40kWh/m²/blwyddyn neu lai o ynni ar gyfer gwresogi a byddai gofyn i'r dylunwyr cyflwyno PDFs o'r model PHPP llawn ym mhob cam o'r craffu technegol (y Cysyniad, y Cynllunio a'r Adolygiad ar ôl Gorffen), gyda datganiad cydymffurfio byr. Derbynnir na fydd model SAP o'r cynnig amgen o reidrwydd yn esgor ar radd ynni EPC (Tystysgrif Perfformiad Ynni) o “A”.

Dylid nodi na ddylai cynnig amgen gael ei weld fel ffordd o gael gradd ynni SAP sy'n is nag EPC o A. Yn hytrach, byddwn yn derbyn cyngor arbenigwr annibynnol sy'n dangos bod y gostyngiad yn y galw am ynni yn unol â'n gofynion, a gallai hynny esgor ar radd A neu fel allai beidio â gwneud, gan ddibynnu ar y dyluniad.

GOFYN 1(d)

Cwestiwn

Os caiff modelau SAP eu diweddarau yn ystod camau dylunio ac adeiladu cynlluniau, gall hynny effeithio'n wael ar sgoriau SAP a'r dystysgrif EPC derfynol. A fyddai canlyniadau SAP yr effeithiwyd arnynt fel hyn yn dderbyniol?

Ateb

Disgwylir i'r targedau ynni gafodd eu pennu pan gafodd y Cysyniad ei gyflwyno esgor ar dystysgrif EPC A, yn seiliedig ar fersiwn meddalwedd y SAP oedd yn gyfredol pan gafodd ei gyflwyno. Os caiff y feddalwedd ei newid ar ôl cyflwyno'r Cysyniad, derbynnir na fydd fersiynau newydd o reidrwydd yn esgor ar EPC A. Gellid defnyddio canlyniadau SAP 'fel y byddai wedi'i ddylunio' fel sail i fersiynau'r model a ddefnyddir adeg cyflwyno'r Cysyniad, i bennu'r safon sy'n ofynnol ar ôl ei gwblhau, waeth pa newidiadau a fu i'r meddalwedd yn y cyfamser.

GOFYN 1(d)

Cwestiwn

Sut bwriedir bodloni'r gwerthoedd ffabrig yn "Atodiad E" i Ddogfen Gymeradwy Rhan L y rheoliadau adeiladu?

Ateb

Rhaid bodloni fel isafswm y gwerthoedd ffabrig elfennol yn "Atodiad E" i Ddogfen Gymeradwy Rhan L Cadwraeth Tanwydd a Phŵer, argraffiad 2022 (i'w ddefnyddio yng Nghymru). Ni chaniateir gwrthbwysu gwerthoedd ffabrig (er y caniateir hynny ar gyfer methodoleg cyfrif DER/TER "Rhan L") i gydymffurfio â WDQR 2021.

Er enghraifft, rhaid i'r waliau allanol a adeiladir sicrhau "gwerth-U" (W/m^2K) o 0.13 neu well.

GOFYN 1(d)

Cwestiwn

A ydym i ystyried Biomas, Biodanwyddau a Nwy Hylif fel tanwydd ffosil?

Ateb

Mae biomas a biodanwyddau'n ffynonellau ynni adnewyddadwy. Nid ydynt yn danwyddau ffosil. Ond dylai landlordiaid cymdeithasol gofio bod biomas yn gollwng gronynnau i'r aer all gyfrannu at ddirywio ansawdd yr aer yn y gymdogaeth, yn enwedig mewn tref neu ddinas lle mae ansawdd yr aer eisoes yn bryder. Gall defnyddio biodanwyddau effeithio ar ffermio trwy ddefnyddio tir allai gael ei ddefnyddio i gynhyrchu bwyd.

Tanwydd ffosil yw nwy hylif.

GOFYN 1(d)

Cwestiwn

A yw'r cyfeiriad at "adeiladau categori 1" yn anghywir o ran gorgynhesu a CIBSE TM59.

Ateb

Dylid asesu cydymffurfiaeth r sail meddiannaeth Math I (fel y dywed adran 4.4 CIBSE TM59). Mae hynny'n cymryd y gallai pobl fregus ddod i fyw yn yr annedd rywbryd yn ystod ei oes.

Mae asesiad o orgynhesu yn unol â Rhan O Dogfen Gymeradwy y Rheoliadau Adeiladu yn ofyn hefyd.

GOFYN 3(a)

Cwestiwn

Mae'n amhosib i rai adeiladau sy'n bod gael tystysgrif safon Aur Secured by Design (SbD). O dan yr amgylchiadau hynny, pa dystysgrif SbD fyddai'n dderbyniol i Llywodraeth Cymru?

Ateb

Mae Llywodraeth Cymru'n sylweddoli na fydd hi wastad yn bosib i bob adeilad sy'n bod neu adeiladau sy'n cael eu haddasu neu eu hadnewyddu i fod yn gartref gydymffurfio'n llawn â WDQR 2021. I'r perwyl hwnnw, dywed Rhagymadrodd WDQR 2021 ...

"Pan fo cartrefi'n cael eu hadnewyddu, dylai darparwyr (os yw'n ymarferol ac yn gost effeithiol i wneud hynny), fanteisio ar bob cyfle i fodloni'r safon, ond os nad yw hyn yn bosibl, dylent sicrhau bod gwagle a chyfleusterau digonol ar gael ar gyfer bywyd pob dydd."

Pan fydd adeiladau sy'n bod ac anheddau sy'n bod yn cael eu caffael a'u hadnewyddu, dylid wastad anelu at gyrraedd y safon WDQR 2021 lawn, sy'n cynnwys tystysgrif safon aur y SbD. Os nad yw adeiladau sy'n bod ac anheddau sy'n bod yn cyrraedd y safon yn y dechrau ond y gellid yn rhesymol eu hailddylunio fel eu bod yn cyrraedd y safon (h.y. ei bod yn ymarferol a chost-effeithiol gwneud hynny), yna dylid manteisio ar y cyfle i wneud hynny. Ond os gwelir ei bod yn amhosib cyrraedd y safon oherwydd amgylchiadau (er enghraifft, nad yw'r man parcio yn weladwy o'r annedd), mae Llywodraeth Cymru'n cytuno y gallai tystysgrif safon Arian SbD wneud y tro o gael cydsyniad y Swyddog Troseddu Dylunio (DOCO). Os yw cynllun yn cael ei gynnal mewn ardal â lefel troseddu uchel, mae'n bosib na fydd y DOCO o blaid rhoi'r safon Arian. Os felly, ni fydd y Cynllun yn dderbyniol i Llywodraeth Cymru.

GOFYN 3(a)

Cwestiwn

Wrth wneud gwaith ar adeiladau sy'n bod, a oes angen tynnu ffenestri a drysau o ansawdd da cyn iddyn nhw ddod i ddiwedd eu hoes?

Ateb

Wrth wneud gwaith adnewyddu, os mai'r bwriad yw cadw ffenestri a drysau sydd mewn cyflwr da a dim ond eu tynnu a rhoi rhai o safon Aur yr SbD yn eu lle pan fyddan nhw wedi dod i ddiwedd eu hoes, mae hynny'n dderbyniol. Cyn belled nad yw'r DOCO wedi'ch cyngori i dynnu a chyfnewid yr elfennau hynny nawr oherwydd pryderon am droseddu lleol a/neu diogelwch ffisegol. Mae Llywodraeth Cymru'n derbyn y gall y DOCO beidio â rhoi tystysgrif safon Aur yr SbD tan y caiff yr elfennau newydd eu rhoi yn eu lle, cyn belled mai hynny yw'r unig reswm dros beidio â rhoi'r dystysgrif. (Darllenwch hefyd y darn sy'n disgrifio lle mae tystysgrif safon Arian yn dderbyniol pan nad yw'n bosib cyrraedd y safon Aur)

GOFYN 3(h)

Cwestiwn

A oes dal angen gosod synwryddion Carbon Monocsid os nad oes tanwydd ffosil yn cael ei losgi?

Ateb

Dylid gosod synwryddion Carbon Monocsid os ydych yn cadw neu'n gosod cyfarpar hylosgi (fel boileri nwy ac olew, stôfs a hobïau coginio), gan gynnwys cyfarpar tanwydd solid a hylosgi cludadwy)

ATODIAD A

Cwestiwn

Ydy'r ddolen â safon Lifetime Homes wedi torri?

Ateb

Dyma'r ddolen â'r safon ...

<https://cae.org.uk/our-services/housing-services/lifetime-homes/>

ATODIAD A

Cwestiwn

A oes modd llacio safon Lifetime Homes o ran mannau parcio gwastad a llwybrau gwastad i anheddau mewn ardaloedd bryniog?

Ateb

Rhaid dylunio datblygiadau fel eu bod yn cydymffurfio'n llawn â safon Lifetime Homes (LTH).

Rydym yn cydnabod nad yw hi bob tro'n ymarferol i bob llwybr a phob mynedfa i gartref fod yn wastad (Amod 3 yr LTHA) ar safleoedd bryniog. Mae angen bod yn bragmatig wrth ddyfeisio'r atebion mwyaf priodol. Bydd angen i Lywodraeth Cymru gytuno arnynt fesul safle yn y cam dylunio'r Cysyniad.

Ond mae'n bwysig cofio nid oes modd cyfaddawdu gofynion Amod 1 yr LTH o ran pa mor serth y gall man parcio wedi'i ledu fod a gofynion Amod 2 yr LTH o ran llwybr hygyrch i fynedfa'r annedd.

ATODIAD B

Cwestiwn

Nifer fach yn unig o Arwynebeddau Mewnol Gros (GIA) sy'n cael eu rhestru yn Atodiad B. Mae canllaw'r ACG ar y llaw arall yn trafod mwy o fathau.

Ateb

Gallwch ddefnyddio tablau A a B yn y canllaw ACG bennu'r gwagle sydd ei angen ar gyfer y mathau ychwanegol hynny o gartrefi nad ydyn nhw wedi'u rhestru yn y tabl yn Atodiad B y WDQR 2021.

ATODIAD B

Cwestiwn

Beth mae disgwyl i bartneriaid A106 ei wneud o ran rhannau cymwys y gofynion am wagle yn Atodiad A?

Ateb

Mae'r gofynion safon yr LTH o ran hygyrchedd a chyfleusterau ar gyfer golchi, sychu a chrasu dillad yn ofynion sylfaenol er mwyn cydymffurfio ag A106.

Mae'r holl ofynion o ran gwagle yn Atodiad A yn gymwys felly i gynlluniau A106.